

TÜRK HÜKÜMETİ'NİN RULE 9.2 BİLDİRİLERİ HAKKINDAKİ CEVAPLARI

Ahmet Yıldırım (3111/10) Dava Grubu

1. Türk yetkililer, *Ahmet Yıldırım* dava grubu ile ilgili olarak STK'lar tarafından (İfade Özgürlüğü Derneği, İnsan Hakları Derneği, Article 19) yapılan bildirimlere cevaben aşağıda açıklamalarda bulunacaktır.
2. İlk olarak, 6 Ocak 2021 tarihinde Komite'ye sunulan Eylem Raporu (bundan böyle Eylem Raporu), STK'lar tarafından gündeme getirilen konulara cevap vermektedir. Böylelikle, yetkililer, Eylem Planı'nda verilen bilgileri bu vesileyle tekrar eder.
3. Bu bildirimde, yetkililer STK Bildirimlerinde ileri sürülen aşağıdaki iddialara açıklık getirecektir.

Değerlendirilen İhlalin Kapsamı

4. Türk yetkililer, mevcut davalar bakımından ihlal kararına konu yasal düzenlemenin sadece 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi ile ilgili olduğunu hatırlatır. Sözleşme'nin 46. Maddesi'ne uygun olarak, Bakanlar Komitesi'nin kararların icrasının denetimine yönelik incelemesi ihlale konu kararın yasal çerçevesi ile sınırlıdır.
5. Bilindiği üzere, bu davalar, yerel mahkemeler tarafından Google Sites ve Youtube'un erişime engellenmesi yönünde vermiş olduğu kararlar sebebiyle başvuruçuların ifade özgürlüğü hakkının (Madde 10) ihlal edildiği ile ilgilidir. Avrupa Mahkemesi, mevcut davalar bakımından esasen, 5651 Sayılı Kanun'unun 8. Maddesi'nden hareketle başvuruçuların ifade özgürlüğü hakkına yönelik olarak yapılan müdahalenin Sözleşme'nin öngörülebilirlik şartını sağlamadığı sonucuna varmıştır.
6. Avrupa Mahkemesi, mevcut davalar ile ilgili olarak 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi'nde topyekûn erişim engelleri ile ilgili bir düzenleme yer almadığını belirlemiştir. Ancak, yerel mahkemeler bu tedbir tipine başvurmaktadır. Bu sebeple, Avrupa Mahkemesi kanunilik ilkesi üzerinden ihlal tespitinde bulunmuştur.
7. Yetkililer söz konusu hukuki boşluğun doldurulduğunu ve 8.Madde'ye eklenen 17. Paragrafla birlikte topyekûn erişim engeli kararı verilebilmesine yönelik yasal düzenlemenin yapıldığını tekrar eder. (17 Ekim 2019 tarihli, 7188 sayılı Kanun).
8. Mevzuat değişiklikleri topyekûn erişim engeli kararları bakımından sadece yasal bir altyapı oluşturmamakta aynı zamanda bu kararlar bakımından keyfiliği önleyecek şekilde sıkı şartlar öngörmektedir. Bir başka deyişle, erişim engelli kararları işlenen suç ile ilgili yayının, başlığın veya bölümün erişime engellenmesi şeklinde verilmelidir (URL vb. şekillerde). Topyekûn erişim engeli kararları ancak teknik nedenlerle ihlale sebep olan içeriğin engellenemediği veya ihlalin ilgili içeriğe erişimin engellenmesi ile önlenemediği durumlarda istisnai olarak verilmektedir.
9. Yukarıdaki değişikliklere ek olarak, 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi 29 Temmuz 2020 tarihinde 7253 Sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Kanun değişikliği ile birlikte 'içerik çıkarma' adı altında yeni bir yaptırım getirilmiştir. İçerik çıkarma erişim engeline kıyasla daha hafif bir müdahale öngörmektedir ve bu sebeple eleştirilmekten ziyade memnuniyetle karşılanmalıdır.

10. Yukarıdaki belirtilen kanun değişiklerinin ışığında, yetkililer 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi'nin artık şartların sağlanması halinde son çare olarak başvuru topyekün erişim engeli kararları bakımından hukuki bir düzenleme içermektedir. Söz konusu değişikliklerinin, bu başlık altında AİHM tarafından endişe duyulan konulara cevap verdiği dikkate alınmalıdır.
11. Yetkililer ayrıca kanun değişikliklerinin pratikte uygulanmasının büyük önem taşıdığı bilincinde olduğunu belirtmektedir. Bu bakımından, yetkililer Komite'nin dikkatini Türk Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihadına çekmek ister. Anayasa Mahkemesi'nin içtihadı Kanun'un uygulamada etkili bir şekilde uygulanması bakımından son derece önemlidir. Anayasa Mahkemesi kararında 5651 Sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine açıklık getirmektedir ve ilgili mahkemelere olduğu kadar idari kurumlara da ışık tutar.
12. Eylem Raporu'nda dikkat çekildiği üzere, Anayasa Mahkemesi'nin internet kısıtlamaları ile ilgili Wikimedia Foundation Inc. ve Diğerleri (no. 2017/22355), Yaman Akdeniz ve Diğerleri (no. 2014/3986), YouTube LLC Corporation Service Company ve Diğerleri ([Genel Kurul], no. 2014/4705) kararları AİHM içtihadına uygundur. Anayasa Mahkemesi kararlarında, topyekün erişim engeli tedbirinin ancak belirli şartların varlığı halinde ve son çare olarak uygulanması gerektiğinin altını çizmiştir. Anayasa Mahkemesi ayrıca her türlü kısıtlayıcı kararın orantılı ve gerekçelendirilmiş olması gerektiğini belirtmiştir.
13. Yetkililer, Anayasa Mahkemesi'nin içtihadının ilgili mahkemeler tarafından olduğu kadar idari kurumlar tarafından da uygulanması gerektiğini vurgular.
14. Eylem Raporu'nda sunulan emsal kararlar, ilk derece mahkemelerinin, Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenen kriterlere uygun kararlar verdiğini ortaya koymaktadır. Söz konusu emsal kararlarda, sulh ceza hakimliklerinin orantılılık ilkesini uyguladığı ve ancak son çare olarak topyekün erişim engeline başvurdukları görülmektedir.
15. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, yetkililer, STK'lar tarafından ileri sürülen kanunun öngörülebilirlik ve orantılılık gerekliliklerini karşılamadığını ve keyfi olarak verilen erişim engeli kararlarına karşı hukuki güvencelerin bulunmadığı iddialarını kabul etmemektedir. Yetkililer ayrıca yapılan son mevzuat değişikliklerinin idari kurumların yetkisini genişletmediğinin altını çizer.

Yargısal Denetim Usulleri

16. Türk yetkililer, Mahkeme'nin yargısal denetim usulleri ile ilgili sistematik bir problem bulunduğu yönünde herhangi bir tespit bulunmadığını belirtir. Mahkeme, esasen mevcut davanın özel şartları bakımından yerel mahkeme uygulamalarını eleştirmiştir.
17. Eylem Raporu'nda ve işbu bildiri de açıklandığı üzere, 2019 ve 2020 yıllarında yapılan mevzuat değişiklikleri ile getirilen içeriğin kaldırılması tedbiri daha hafif bir müdahale öngörmektedir. Bununla beraber, internet sitesinin tamamen erişime engellenmesi bakımından hukuki bir altyapı oluşturulmuştur. 5651 Sayılı Kanun'un 8. Maddesi ilgili mercilere içeriğin kaldırılması, söz konusu içeriğe erişimin engellenmesi ve gerekli şartların gerçekleşmesi halinde son çare olarak internet sitesinin topyekün erişime engellenmesi yönünde yaptırım uygulama yetkisi vermektedir. Dolayısıyla, benzer ihlallerin önlenmesi amacıyla Mahkeme tarafından eleştirilen Kanun hükmündeki ifadeler geliştirilmiştir. Buna göre, ilgili mahkemeler internet sitesinin tamamının erişime engellenmesine karar verirken internet sitesinin tamamının erişime engellenmesinin gerekli olup olmadığı yönünde

değerlendirme yapmakla ve kısıtlama kararı verirken gerekçelerini açıklamakla yükümlüdür. Gerekçeli kararın ve orantılılık değerlendirmesinin gerekli olduğu düzenli olarak Anayasa Mahkemesi tarafından da vurgulanmaktadır. Eylem Raporu'nda sunulan örnekler üzerinden gösterildiği üzere ilk derece mahkemeleri bu yaklaşımı benimsemektedir.

18. Bu açıklamalar ışığında, yetkililer erişim engelleri ile ilgili olarak yargı denetim usullerinin yetersiz olduğu yönündeki iddiaları kabul etmemektedir.

Sonuç

19. Türkiye Hükümeti, Komite'yi kararların icrası kapsamında Ahmet Yıldırım (3111/10) dava grubu ile ilgili olarak yapılan açıklamaları değerlendirmeye davet eder.

20. Ayrıca, Türk yetkililer, STK'lar tarafından yapılan bildirimde AIHM'in mevcut dava grubu ile ilgili tespitleri arasında yer almayan konularda ve bununla beraber doğrulanmamış veriler üzerinden spekülasyon yapılmasının gerekli olmadığı görüşündedir.